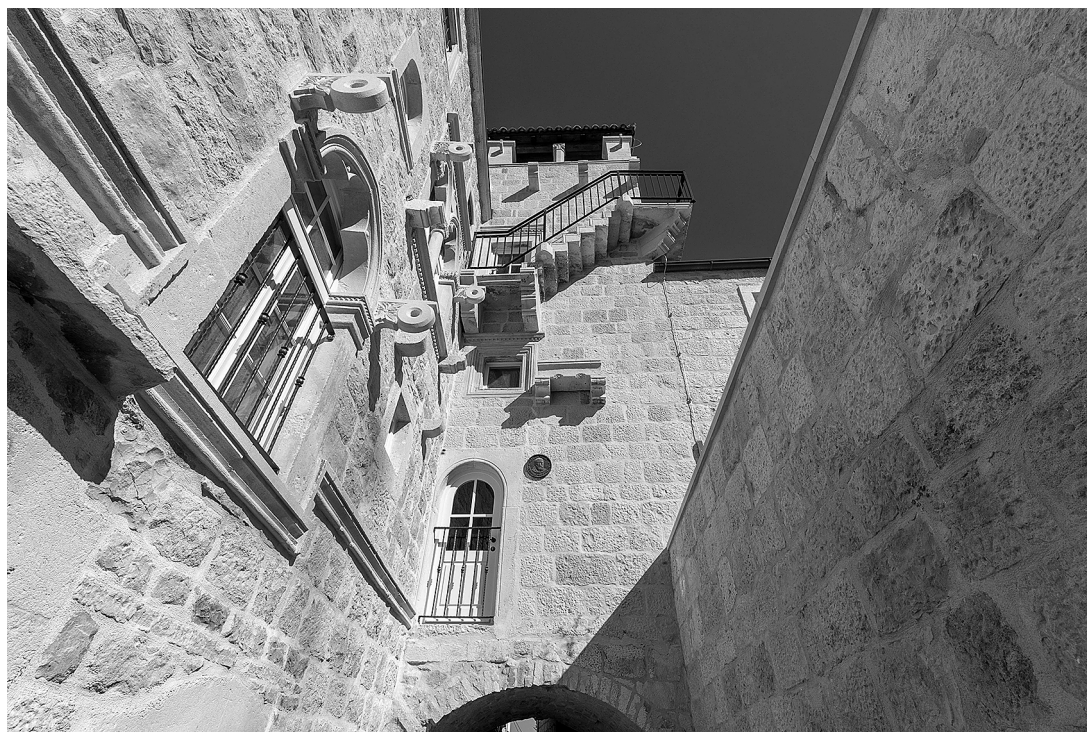

INTERPRETACIJSKI CENTAR MARKO POLO – NOVA IZLOŽBENA ATRAKCIJA GRADA KORČULE I GRADSKOG MUZEJA KORČULA

IM 54, 2023.
TEMA BROJA
TOPIC OF THIS VOLUME

SANI SARDELIĆ □ Gradski muzej Korčula, Korčula

Fotografije u prilogu snimile su:
Dea Botica (1., 4., 16.)
Sani Sardelić (2., 3., 5.-15., 17.-31.)

sl.1. Pogled iz Ulice Depolo na obnovljeni
gotičko-renesansni kompleks u kojemu je
smješten Interpretacijski centar Marko Polo.

„Počinje knjiga gospodina Marka Pola, građanina mletačkog. U njoj se govori o prilikama i zemljama svijeta, koje je Marko Polo istraživao dok je živio na ovome svijetu, o čemu će se pripovijedati u rečenoj knjizi.”

(Citat iz knjige *Milijun* Marka Pola)¹

Interpretacijski centar Marko Polo u Korčuli otvoren je nakon višegodišnjih arheoloških istraživanja i građevinske obnove gotičko-renesansnog kompleksa unutar osjetljivog tkiva korčulanske stare gradske jezgre. Interpretacijom se nastojala ostvariti cjelovitost kompleksne ideje vodilje – prikazati životopis iako srednjovjekovnoga, ali još uvijek globalno najpoznatijega svjetskog putnika te njegovo utjecajno putopisno djelo, uz naglasak na povezanosti s onodobnom Korčulom. O izdvojenom interpretacijskom postavu u Ulici Depolo 3 brigu vode Gradski muzej Korčula i njegovi stručni djelatnici.

Jedinstveno zdanje osobite privlačnosti

Grad Korčula vlasnik je spomenutih nekretnina od 2004. godine, a na pravo prvokupa tadašnje se Poglavarstvo Grada Korčule odlučilo uz dodatni poticaj županijske i državne vlasti te uz financijsku potporu Turističke zajednice grada Korčule. *Interpretacijski centar Marko Polo* otvorili su 28. srpnja 2023., uoči Dana grada Korčule i proslave blagdana suzaštitnika grada sv. Todor, gradonačelnica Nika Silić Maroević i dožupan Dubrovačko-neretvanske županije Joško Cebalo kao izaslanik ministricke kulture Nine Obuljen Koržinek.

Izgradnja i opremanje sufinancirani su projektima ukupne vrijednosti 769.947,08 eura, od čega su bespovratna sredstva iznosila 499.936,34 eura. Radovi na unutarnjem uređenju i opremanju postava sufinancirani su putem projekata Interreg Italija – Hrvatska: VALUE – EnVironmental And cultUralhEritage development, Program razvoja javne turističke infrastrukture u 2019. Ministarstva turizma i sporta te Program gradnje, re-

¹ Prema: Marco Polo, *Milion* (naslov originala: *Il Milione di Marco Polo*); preveo Borivoj Maksimović (Zagreb: Biblioteka putopisa, Mladost), 1954.

sl.2. Pogled na građevinski sklop iz vrta s maslinom – simbolom mira i prijateljstva, dar kineskog službenog izaslanstva iz 2012.

sl.3. Detalji obnovljenog gotičko - renesansnog kompleksa, danas Interpretacijskog centra Marko Polo.

sl.4. Vidikovac – Kula Marka Pola, pogled na korčulanski arhipelag.

sl.5. Alojz Lujo Lozica, Marko Polo, bronca, 2010.

² Podatci prema službenim stranicama Gradskog muzeja Korčula, <https://www.gradskimuzej-korcula.hr/en/dogadjanja-novosti/dogadjanja/otvoren-marko-polo-centar.html> (pristupljeno 10. listopada 2023.).

³ Igor Fisković, *Konzervatorski elaborat „Kuća Marka Pola“*, Zagreb, srpanj 2014., rukopis, pismohrana Gradskog muzeja Korčula, str. 3.

⁴ Ravnateljicu Gradskog muzeja Mariju Hajdić, kustosice Sani Sardelić i Martu Kalebotu, muzejsku tehničarku Anu Petković Crljen te kustosa pripravnika Vicka Marelića.

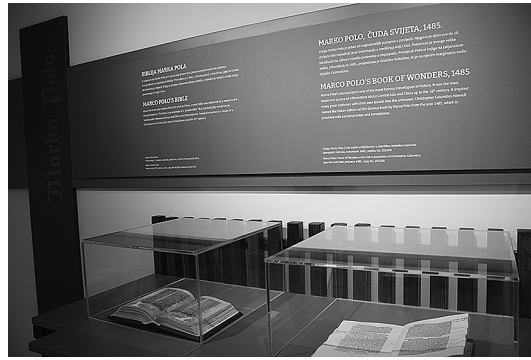
konstrukcije i opremanja kulturne infrastrukture u 2021. godini i Program gradnje, rekonstrukcije i opremanja kulturne infrastrukture u 2022. preko Ministarstva kulture i medija.²

Građevinska obnova kompleksa provedena je prema smjernicama konzervatorskog elaborata akademika Igora Fiskovića iz 2014. U uvodnim napomenama, opisujući zatečeno stanje, Igor Fisković navodi: „Ta arhitektura predstavlja višestranu, zapuštenu i djelomično ruševnu skupinu zgrada, koje po glavnim komponentama i naročitim kvalitetama pružaju znatne mogućnosti osposobljavanja za novu namjenu. (...) U fokusu njihove osobite privlačnosti je jedinstveno zdanje: tzv. Kuća Marka Pola, koja je splotom povijesne zbilje i novije predaje postala poznata kao mjesto rođenja osobe svjetske slave, te je po tome magnetizmu vrlo iskoristiva.“³

Ivo Vojnović izradio je idejni i glavni projekt rekonstrukcije, a unutarnje arhitektonsko uređenje i izložbeni postav djelo je Arhitektonske radionice centar d.o.o. iz Splita, odnosno projektantice i autorice Petre Ivanišević Brzulja i Martine Jelić te suradnica na projektu Anite Brajković. Dizajn, vizualni identitet i logo *Interpretacijskog centra Marko Polo* potpisuje Tonka Lujanac, a uz stručne djelatnike Gradskog muzeja Korčula⁴ na projektu su radili i brojni vanjski suradnici, od kojih posebno izdvajamo Restauratorski obrt Mihovila Depola iz Korčule.

Sredinom 1990-ih godina realizaciju *Interpretacijskog centra Marko Polo* potaknuli su Vladimir Depolo, Živan Filipi, Aljoša Milat te tadašnji predstavnici Turističke zajednice grada Korčule Mihajlo Grgić i Stanka Kraljević, pri čemu je osobitu važnost imao znanstveni skup *Marko Polo i istočni Jadran u 13. stoljeću*, održan s određenim političkim kontekstom pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Korčuli 1995. Sudionici skupa – Michael Henss, Ivo Padovan, Tomislav Raukar, Ivo Dragičević, Milko Brković, Igor Fisković, Ivica Prlander, Gerhard Ledić, Marko Sapunar, Vladimir Depolo, Živan Filipi, Berislav Kalogjera, Antun Radonić, Anton Simoneti, Aljoša Milat i James A. Gilman, krenuvši sa svojih izvornih znanstvenih i stručnih polazišta iz različitih očista i disciplina, prigodno su se ujedinili pod zajedničkim nazivnikom *markopolisti*, bez namjere dokazivanja korčulanskog podrijetla Marka Pola, što u *Uvodnoj riječi* ističe Ivo Padovan, tada potpredsjednik HAZU-a i predsjednik počasnog odbora skupa: „Temeljna zadaća ovog našeg skupa nije dokazati da se Marko Polo rodio u Korčuli nego analizirati ono što se zbivalo na istočnoj obali Jadrana u doba Marka Pola u 13. stoljeću, gdje

su živjeli Hrvati, ali pretežno pod dominacijom Mletaka”⁵ (Padovan, 1996:10). Jedan od izravnih rezultata tog, u Republici Hrvatskoj dosad jedinoga znanstvenog skupa tematski posvećenog promišljanju ukupne kulturološke ostavštine Marka Pola bilo je osnivanje *Međunarodnog Marko Polo centra* i *European Youth Initiatives 1997.*, udruge građana koja je kao svoj dugoročni cilj imala osnutak zaklade za unaprjeđenje kulturne razmjene i suradnje između Istoka i Zapada, s naglaskom na suradnji mladih. Korčula je trebala biti jedinstveno mjesto susreta, kako to izrijeком u svom tekstu u zborniku *Marko Polo i istočni Jadran u 13. stoljeću* navodi James A. Gilman⁶, jedan od sudionika skupa 1995. (Gilman, 1996:130). Korčulani Vladimir Depolo i Aljoša Milat, autori dvaju tekstova u navedenom zborniku, osobito su poticajno djelovali na oblikovanje postava novootvorenog *Marko Polo centra* te su pratili njegovu realizaciju sve do kraja svog života. Riječ je o njihovim dugogodišnjim istraživanjima o podrijetlu obitelji Polo i njezinim vezama s Korčulom⁷ te o pomorskoj bitci između Venecije i Genove 1298. godine.⁸

U osvrtu Lovorke Čoralić⁹ o zborniku radova spomenutog skupa ističe se kako su „radovi pisani iz pera niza hrvatskih i inozemnih proučavatelja raznorodnih društvenih znanosti te svojom koncepcijom i sadržajem pružaju dio odgovora na uvijek izazovna i nikada dorečena pitanja podrijetla i životopisa Marka Pola, ali i konkretnih političkih, kulturnih i vjerskih prilika u dalmatinskim komunama tijekom 13. stoljeća” (Čoralić, 1997:293).

sl.6. Dvorana prvog kata s izloženim ovlaštenim reprodukcijama rukopisne građe i inkunabula.

sl.7.-8. Detalj stalnog postava Centra, reprodukcije iluminacija iz rukopisa *Čuda svijeta* (1410.- 1412.)

sl.9. Izložena rukopisna građa, Biblija Marka Pola i *Čuda svijeta* (reprodukcije).

sl.10. Posjetitelji su iznimno zainteresirani za knjižnu građu, te informacije o mjestima čuvanja izvornih rukopisa i inkunabula.

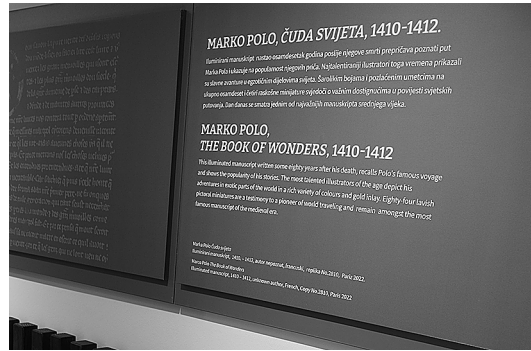
5 Ivo Padovan, Uvod s otvaranja znanstvenog skupa *Marko Polo i Istočni Jadran u 13. stoljeću*, ur. Ivo Padovan (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti), 1996.

6 „In other words: Europa – Youth visualises the International Marco Polo Centre on Korčula as becoming intercourse, understanding, and friendship between East and West, (...) The value of such a Centre will be enhanced by the fact that there is no other place in Europe or beyond attempting to fulfil such a role – the Marco Polo Centre on Korčula will be unique” (James A. Gilman, *Marko Polo i Istočni Jadran u 13. stoljeću*, ur. Ivo Padovan, Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1996), 130.

7 Vladimir Depolo, „Podrijetlo obitelji Polo i njezine veze s Korčulom”, zbornik radova *Marko Polo i istočni Jadran u 13. stoljeću*, ur. Ivo Padovan (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1996), 89-96.

8 Aljoša Milat, „Pomorska bitka između mletačke i genoveške flote kod Korčule 7. rujna 1298. godine”, zbornik radova *Marko Polo i Istočni Jadran u 13. stoljeću*, ur. Ivo Padovan (Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1996), 109-114.

9 Lovorka Čoralić, „Marko Polo i istočni Jadran”, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 39 (1997): 293-295. <https://hrcaak.srce.hr/270261>

sl.11. Detalj interpretacijske legende o najznačajnijim kompilacijama Polovog putopisa.

sl.12. Interpretacijski paneli - vrijeme Marka Pola; približiti posjetiteljima povijesne okolnosti i svakodnevicu 13. i 14. stoljeća, prvi kat postava.

sl.13. Putovanja, karte, daleki svjetovi - prvi kat interpretacijskog postava.

sl.14. Interpretacija pomorske bitke pod Korčulom iz 1298. u kojoj je zarobljen Marko Polo; treći kat postava.

sl.15. Život na galiji - treći kat postava; autor makete galije Tonči Gatti.

Rani počeci s puno entuzijazma – pedesete godine dvadesetog stoljeća

Zavirimo li još malo dublje u prošlost, u sredinu prošlog stoljeća, u vrijeme desetljeća priprema za obnovu renesansne palače Gabriellis radi uređenja stalnog postava Gradskog muzeja Korčula, otvorenoga 1957., uočavamo intenzivne aktivnosti u prikupljanju predmeta za uređenje stalne izložbe o Marku Polu, a okosnica je bila proslava 700. obljetnice njegova rođenja (1254. – 1954.).

Ta je proslava Korčulanima značila velik iskorak u artikuliranju i identifikaciji te globalno poznate srednjovjekovne osobnosti koja trajno vibrira na granici između sna i jave, a čije se mjesto rođenja u narativima koji su uslijedili sve snažnije povezivalo s Korčulom. Štoviše, inspirativan i zagonetan životopis Marka Pola te obljetnica njegova rođenja potaknula je i druge autore, one izvan korčulanskoga zavičajnog kruga, da se okušaju u osobnoj umjetničkoj interpretaciji. Iz tog vremena baštinitimo poprsje Marka Pola, rad akademskog kipara Ivana Mirkovića (Pag, 1893. – Split, 1988.), koje je

danas izloženo u *Marko Polo centru*. Grafičar i slikar Vladimir Kirin (Zagreb, 1894. – 1963.) ilustrira 1960. slikovnicu *Marko Polo* na tekst Petra Mardešića.¹⁰ Realistične, pitke i lepršave ilustracije prikazivale su odabrane segmente Polova života, tematski i kronološki prateći opća mjesta putopisa i potičući najmlađe čitatelje na njihovo otkrivanje. Važnost stjecanja ranih čitateljskih iskustava potvrđuje se i desetljećima poslije; slikovnica je bila rado čitana te je često bila neizostavni dio kućnih obiteljskih biblioteka Korčulana, bilo u Korčuli ili izvan nje.¹¹ Uvećane kopije Kirinovih ilustracija danas su dio postava *Interpretacijskog centra Marko Polo*. Biblioteka putopisa Izdavačke kuće Mladost Zagreb upravo se te, obljetničke 1954. godine odlučuje objaviti prijevod djela Borivoja Maksimovića s naslovom *Milion*, s napomenom o naslovu originala: *Il Milione di Marco Polo*.¹²

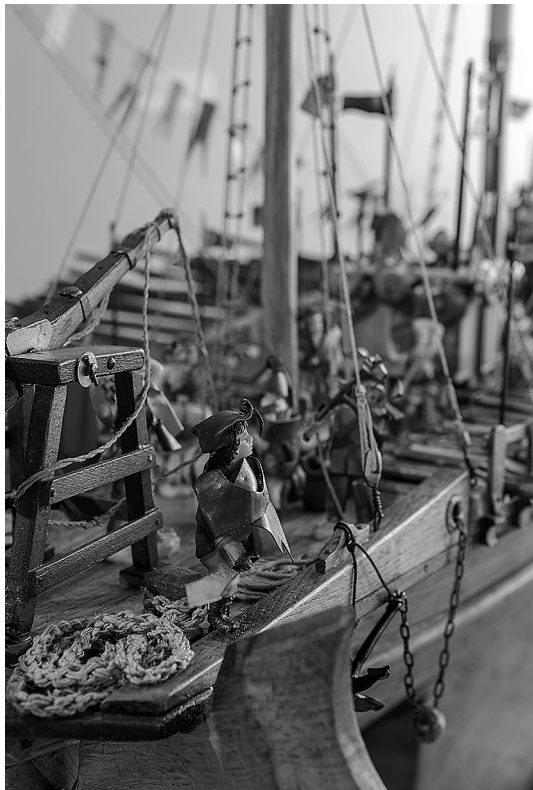
Iz iste, 1954. godine potječe i knjižica mekih korica *Korčulanin Marko Polo – prvi evropski istraživač Dalekog istoka* Jakše Hercega, dodatno opremljena kartom putovanja Marka Pola u 13. stoljeću, kojoj je izdavač, što je znakovito, Odbor za proslavu 700-godišnjice rođenja Marka Pola, a njezino su objavljivanje sufinancirali najznačajniji onodobni korčulanski gospodarski subjekti: brodogradilište „Ivan Cetinić“ Korčula; kamenoklesarsko poduzeće „Vrnik“ Korčula; poduzeće za trgovinu i preradu ribe „Jadranka“ Vela Luka i ugostiteljsko-turističko poduzeće „Hober“ Korčula.¹³ U skladu s namjenom knjižice, turističko dopadljivi uvod o gradu i otoku te o važnim zavičajnicima autor zaključuje rečenicom: „Međutim, među svim slavnim Korčulanima Marko Polo je svakako najslavniji“ (Herceg, 1954:7). Ta knjižica popularnoznanstvenih pretenzija pokušava smjestiti Markov životopis i daleka putovanja u kontekst onodobnih povijesnih do-

¹⁰ Petar Mardešić, *Marko Polo*, slikovnica s ilustracijama Vladimira Kirina (Zagreb: Naša djeca, 1960).

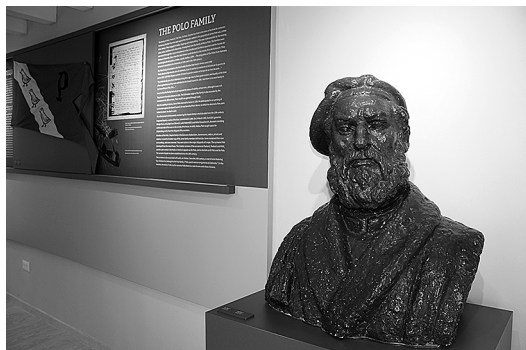
¹¹ Iskaz se temelji na terenskom istraživanju, Korčula, 2019.

¹² Marco Polo, *Milion*; naslov originala: *Il Milione di Marco Polo*, preveo Borivoj Maksimović (Zagreb: Mladost, Biblioteka putopisa), 1954.

¹³ Jakša Herceg, *Korčulanin Marko Polo – prvi evropski istraživač Dalekog istoka* (Split: Odbor za proslavu 700-godišnjice rođenja Marka Pola), 1954.

sl.16. Detalj makete galijske iz vremena Marka Pola, autor Tonči Gatti.

sl.17. Kroz Perziju i Indiju, predmeti s Puta svile, vaze i zidna slika, donacija Sylvie i Gaelle Gottwald, drugi kat postava.

sl.18. Kutijice za betel (lišće biljke paprovca, korišteno za žvakanje u svrhu stimulansa); drvo, pozlata, donacija Sylvie i Gaelle Gottwald, detalj postava drugog kata.

sl.19. Predmeti s Puta svile, donacija Sylvie i Gaelle Gottwald Marko Polo Centru, 2020., drugi kat postava.

sl.20. Ivan Mirković, *Marko Polo*, 1954., patinirani gips.

gađanja te prikazati osnovne dostupne poveznice koje upućuju na njegovo moguće korčulansko podrijetlo, od čega znatnije ne odstupaju ni najnovije interpretacije u današnjemu *Interpretacijskom centru Marko Polo*. Posebno se ističe uloga bitke između Genove i Venecije 1298.: „Osim toga, baš ta bitka, odnosno Markovo zarobljenje i sužanjstvo u Đenovi, potaklo ga je da u

tamnici izdiktira Rustikelu svoje memoare. Da nije bilo bitke kod Korčule, svijet ne bi možda nikad saznao za Markova fantastična putovanja i za njegova senzacionalna azijska otkrića” (Herceg, 1954:20).

Potaknuti obljetnicom rođenja, inspiraciju u životopisu Marka Pola 1950-ih nalaze i skladatelj Ivo Tijardović te autor libreta Vojmil Rabadan, pa 1955. nastaje opera *Marko Polo u tri čina s prologom i epilogom*.¹⁴ O motivima, koji su vjerojatno i *locus communis* trajne popularnosti Marka Pola, Rabadan navodi: „Pišući svoj libretto za operu Ive Tijardovića prilikom 700-godišnjice Markova rođenja (1954.), nije me privlačilo da rješavam ionako nerješive polovske zagonetke (nema, ipak, u libretu ničega što se nije moglo dogoditi), već sam želio opjevati ono što mi se u životu, liku i djelu Marka Pola oduvijek čini neosporno ‘naše’, jer su to i danas značajke sinova jadranskih obala: poduzetnost, oštro oko i bistar um, te pomalo pustolovna želja za daljinama, koju ne uvjetuju samo materijalni momenti, i koja se u srcu mornara vječno bori sa nostalgijom zavičaja...”¹⁵

¹⁴ U ovoj prilici zahvaljujem Tonči Baždariću iz Korčule na posudbi izvornika iz obiteljske biblioteke.

¹⁵ Ivo Tijardović, *Marko Polo*, opera u tri čina, libreto: Vojmil Rabadan (Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 1960.), prvi vodni list, nepaginiran.

sl.21. Atlas Catalan - inspirativni postav potiče maštu mladih posjetitelja, reprodukcija znamenite srednjovjekovne karte svijeta Abrahama Cresquesa iz 1375., izvornik: Francuska nacionalna biblioteka.

sl.22. Priča i putovanje, organizirani posjet Matice umirovljenika Hrvatske - Korčula Interpretacijskom centru Marko Polo.

sl.23. Svečano otvaranje Interpretacijskog centra Marko Polo, 28. srpnja 2023.

sl.24. Strani posjetitelji u pažljivom pregledu postava Interpretacijskog centra Marko Polo.

Za prvi vizual kojim se otvaraju publici autori simbolično biraju prizor iz zatvora: „Prolog, Genova g.1298. (U mraku ćelije vidimo četvorinu malog prozora, jer se kroz njegove rešetke polako probija dan. MARKO POLO popeo se na ležaj, lice priljubio uz šipke i netremice zuri napolje. To je ponosan i kršan čovjek u četrdeset petoj godini života. Pustolovine i naponi očeličili su ga mjesto da ga skrše. Lice mu je obraslo vijencem pune kestenjaste brade i izbrazdano vjetrovima oceana i stepa, a oči gore, odajući i maštu fantastične i energiju čovjeka akcije. Na drugom ležaju spava pokriven kabanicom preko glave, drugi uznik, literat iz Pize RUSTICHELLO. U mraku ga uopće ne vidimo.)”¹⁶

Opera do danas nije izvedena.¹⁷ S vremenskim odmakom i prema predočenim rezultatima možemo zaključiti kako je Odbor za proslavu¹⁸ vrlo angažirano prionuo ostvarenju izložbe u koju su polagana velika (turistička) očekivanja i nade za što povoljnije pozicioniranje Korčule na globalnoj turističkoj karti, no koje su kao kompleksni trajni postav ostvarene tek 2023. godine.

Ta izložba, otvorena 1959. u dijelu današnjega građevinskog kompleksa, bila je, dakako, znatno skućena i lišena muzejskih predmeta iz vremena Marka Pola, no ipak je jedna od najvažnijih korčulanskih turističkih atrakcija, s osobito uzbudljivim penjanjem na Kulu Marka Pola, vidikovac s kojega se pruža jedinstveni pogled na Pelješki kanal i otočice korčulanskog arhipelaga. U novinskom članku Frana Klisure iz 1959., objavljenom u *Slobodnoj Dalmaciji* pod naslovom *Kaštel Marka Pola u Korčuli bit će pristupačan posjetiocima*, naglašava se važnost onodobnih građevinskih zahvata radi dostupnosti vidikovca, osobito za postizanje unaprijeđenije turističke ponude: „Kuća je vrlo stara, i od nje danas postoje samo zidovi i lijepo izgrađeno pročelje. Tik uz kuću nalazi se manja gradina zidana u obliku četverouglaste kule. Na vrhu kule je kruna s belvederom, odakle se pruža krasan pogled na istočnu stranu Korčule... Pristup do sada nije bio moguć, a ovim radovima će se to omogućiti. Uređenjem kule dobit će se još jedan objekt koristan u turističke svrhe, jer se za njega interesiraju mnogi domaći i strani posjetioči.”¹⁹

Knjiga čuda svijeta Marka Pola kao ishodište

Interpretativno, u povijesnom kontekstu važno je upravo to što je taj dio korčulanskog akvatorija bio prostor povijesne pomorske bitke između Genove i Venecije u rujnu 1298., kada je Marko Polo, boreći se na strani Venecije, zarobljen i odveden u zatvor u Genovu. A taj je događaj ponajprije bio od presudne važnosti za nastanak rukopisa *Le Divisiment dou monde (Opis svijeta)*, *De le Meravigliose Cose del Mondo (Čuda svijeta)*, zatim poznatoga i pod nazivom *Il Millione* (na engleskome go-

16 Isto, *Prolog*

17 Postoje naznake o pripremi praiizvedbe opere *Marko Polo* u sklopu *Opernog tjedna u Korčuli*, tijekom kolovoza 2024. (izvor: Grad Korčula).

18 Unatoč potrazi u dostupnim pismohranama stvaratelja, kao i u Arhivskom sabirnom centru Korčula – Lastovo, zasad nisam našla imena članova spomenutog Odbora, pa o njima možemo samo nagađati i pretpostavljati kako su to bile iste osobe koje su bile aktivne i u ostalim projektima u onodobnom kulturnom životu Korčule, poput osnutka Gradskog muzeja Korčula.

19 Frano Klisura, „Kaštel Marka Pola u Korčuli bit će pristupačan posjetiocima”, *Slobodna Dalmacija*, 1959., Državni arhiv Dubrovnik, Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo, Zbirka preslika, 4333/59.

vornom području najčešće pod naslovom *The Travels of Marco Polo*), a koji je već vrlo rano nakon što je zapisan doživio neobično velik uspjeh, o čemu svjedoče brojni rukopisi, prijevodi i kompilacije, a slijedom toga i brojni i višejezični prijevodi naslova djela.²⁰ U vrlo iscrpnom istraživanju za potrebe doktorske disertacije Željana Puljiz Šostik²¹ objašnjava: „Fabrikacije se nisu samo potkrale u biografiji Marca Pola; one su se uvukle i u mnoge pore njegova teksta – već i u sam njegov naslov” (Puljiz Šostik, 2015:3).

Rukopis koji je nastao u denovskom zatvoru nakon zarobljavanja Marka Pola tijekom pomorske bitke pod Korčulom (odnosno njegove brojne kompilacije) smatra se, iza Biblije, najčitanijom knjigom zapadnoga civilizacijskog kruga. Kao sudruga u ćeliji, zapisivača i svojevrsnog biografa Marka Pola povijest bilježi Rustichella iz Pise, prema tadašnjim shvaćanjima pismenu i načitanu osobu s određenim spisateljskim iskustvom. Prateći kronološki slijed događaja, nesporno je da su bitka pod Korčulom, pobjeda Genove nad Venecijom te zarobljavanje Marka Pola, a potom stvaranje rukopisa u zatvoru u Genovi, tijesno povezani. Mišljenja smo da već i sama ta činjenica opravdava oblikovanje interpretacijskog postava s muzeološkim aspiracijama na lokalitetu unutar zidina grada Korčule koji je, kako smo već naveli, od 1950-ih godina bio poznat kao Kuća Marka Pola.

Izazov muzeološkog čitanja rukopisnog teksta putopisnih reminiscencija Marka Pola, čiji nastanak smještamo u devetomjesečno razdoblje – od rujna 1298. do svibnja 1299., i njihovih brojnih kasnijih slojeva, kao i kontekstualizacija vremena i prostora nastanka toga srednjovjekovnog djela opredmećeni su u stalnom postavu *Interpretacijskog centra Marko Polo* u Korčuli unutar nekoliko osnovnih izložbenih cjelina. Usto, u izložbenom je postavu naglasak na onodobnome civilizacijskom doseg u korčulanske sredine, pri čemu izdajamo Statut grada i otoka Korčule iz 1214., osnutak Korčulansko-stonske biskupije 1300. godine te osnutak Bratovštine Svih svetih 1301. Važno je i interpretiranje povijesnih silnica na istočnoj obali Jadrana, uz tumačenje iznimno važnoga povoljnog položaja grada Korčule na trgovačkoj pomorskoj ruti i putu do Venecije, kao na geostrateškoj osnovi cjelokupnog razvoja.

Budući da je putopis Marka Pola *Knjiga čuda svijeta* svojevrsna okosnica cijeloga izložbenog postava, smatramo kako je, uza sve ostale interpretativne slojeve, najvažniji upravo književni diskurs, te stoga možemo govoriti o „knjizi u muzeju”. Ivo Maroević, utemeljitelj Katedre za muzeologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, tumačeći ciljeve i svrhu muzeoloških interpretacija predmeta i pojavâ, naglašava: „Muzeologija kao znanstvena disciplina funkcionira na drugoj predmetnoj i spoznajnoj razini od one na kojoj djeluje bilo koja od temeljnih znanstvenih disciplina. (...) Ona djeluje integrativno u pravcu povezivanja i međudjelovanja raznih aspekata temeljnih znanstvenih disciplina.”²² (1993:120). U tom citatu, mišljenja smo, leži i objašnjenje potrebe

i svrhe muzeologiziranja *Polove Knjige čuda svijeta* na način posebnoga i vrlo slojevitog „čitanja” koje se, po prirodni stvari, u izložbenom postavu otvara pogledu brojnih posjetitelja različitih životnih dobi, govornih područja i kulturoloških identifikacija.

Dva simpozija u razmaku od pet godina pod nazivom *Muzej(i) (i) Književnost*⁽²³⁾ i *Knjiga u muzeju*²⁴, održana 2006. i 2011. u Zagrebu, u organizaciji Muzejskoga dokumentacijskog centra (MDC-a), okupila su niz domaćih i međunarodnih stručnjaka s raznih područja kojima je u fokusu pozornosti knjiga u najširem smislu značenja – i kao forma, i kao sadržaj. Što sve može biti uloga knjige u muzeju, što određuje knjižničnu jedinicu kao muzejski predmet, koje su mogućnosti primjene suvremene tehnologije u digitalizaciji i vizualizaciji knjige te koji su postojeći i mogući oblici njezina muzeološkog komuniciranja s publikom – osnovna su pitanja koja su na skupovima promišljena interdisciplinarno. U predgovoru dvobroja časopisa *Muzeologija* 43/44 glavna urednica i tadašnja ravnateljica MDC-a Višnja Zgaga ističe kako je spomenuti skup iz 2006. „prvi puta u našoj sredini pokušao cjelovito i sveobuhvatno problematizirati teme vezane za odnos muzeja i književnosti. (...) postignuta su stajališta i mišljenja koja će, zahvaljujući kvaliteti i sustavnosti analiza i originalnosti pristupa, biti u osnovi svake buduće inicijative za očuvanje i komuniciranje literarne baštine”.²⁵

Istraživanje koje je u muzejskim ustanovama, tj. u njihovim fundusima i praksama prikupljanja građe provela voditeljica simpozija knjižničarska savjetnica pri MDC-u Snježana Radovanlija Mileusnić neosporno potvrđuje važnost knjige i književnika, i to od lokalnih i regionalnih do nacionalnih razina: „Bez obzira jesu li to muzeji neke nacionalne književnosti, književnog razdoblja, pokreta ili stila, pojedinog književnika ili nepoznatog pučkog pjesnika, odnosno književnog djela, zajednička/jedinstvena svrha svih književnih muzeja jest promicanje kulture čitanja te poštovanja književne umjetnosti i baštine.”²⁶

U novootvorenom *Marko Polo centru* *Polova Knjiga čuda svijeta* ishodište je i glavni motiv postava. Interpretacija i prezentiranje knjige kao muzejskog predmeta nudi uvid u društvena, tehnološka i, konačno, u kulturološka i civilizacijska dostignuća vremena i prostora njezina nastanka. Dodatno, kontekstualni povijesni uvid u društvo otkriva nam prijam knjige među onodobnom publikom, a broj sačuvanih rukopisnih, tiskanih i jezičnih inačica nedvojbeno svjedoči o visokoj razini zanimanja za taj putopis pun čuda. Približiti stanovnicima Europe, uglavnom niskog obuhvata pismenosti, daleki nepoznati kontinent – zemlje, narode i njihove običaje, sustave uprave i vladavine, religije koje se obrednim praksama i vjerovanjima katkad stubokom razlikuju od tada posve mašnje rasprostranjenog kršćanstva, načine prehrane i liječenja, žensko-muške odnose, nepoznate ekonomije, novčane sustave, tehnologije, minerale, životinje i biljke, kao i načine preživljavanja u oskudnim uvjetima koje pustinja može ponuditi, ali i nepregledna, gotovo nezamisl-

sl.25. Detalj postava drugog kata, *Put svile*.

sl.26. Multifunkcionalna dvorana Interpretacijskog centra Marko Polo u suterenu, vidljivi ostaci suho zidane kuće.

20 U ovom ćemo se radu koristiti nazivima *Knjiga čuda svijeta* i *Milione*.

21 Željana Puljiz Šostik, „Marco Polo i njegov *Le division Dou Monde* (Opis svijeta): fikcija i fakcija u književnoj historiografiji” (doktorski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb), 2015. https://bib.irb.hr/datoteka/753305.MARCO_POLO_I_NJEGOV_LE_DIVISMENT_DOU_MONDE_OPIS_SVIJETA.pdf

22 Ivo Maroević, *Uvod u muzeologiju* (Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1993), 120.

23 Radovi sa simpozija objavljeni su u: *Muzeologija* br. 43/44 (2006/2007), ur. Višnja Zgaga, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2007.

24 Radovi sa simpozija objavljeni su u: *Muzeologija* br. 48/49 (2011/2012), ur. Višnja Zgaga, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2012.

25 Višnja Zgaga, „Predgovor”, *Muzeologija* br. 43/44 (2006/2007), ur. Višnja Zgaga, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2007.

26 Snježana Radovanlija Mileusnić, *Muzeologija* br. 43/44 (2006/2007), ur. Višnja Zgaga, Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb, 2007., str. 47.

sl.27. Detalj postava drugog kata uz pogled na niše i pilo od korčulanskog vapnenca, izvornu urbanu opremu gotičko-renesansnog stambenog kompleksa.

sl.28. Detalj suhozidne kuće pronađene tijekom arheoloških istraživanja građevinskog kompleksa, prezentirano in situ.

27 Tomislav Šola, *Eseji o muzejima i njihovoj teoriji. Prema kibernetičkom muzeju*, Hrvatski nacionalni komitet ICOM, Zagreb, 2003. (članak „Identitet – refleksija o temeljnom muzejskom problemu”, str. 24.).

28 Sani Sardelić, Autorski tekst iz vodiča u pripremi, Gradski muzej Korčula, 2022.

29 Prema ruskom teoretičaru Mihailu Bahtinu, kronotop (od grč. *chronos* – vrijeme i *topos* – mjesto) u teoriji književnosti označava vremensko-prostornu povezanost pripovjednog teksta.

30 Laura Šakaja, *Uvod u kulturnu geografiju* (Zagreb: Leykam International d.o.o, 2015.), 144.

31 Predrag Matvejević, *Mediteranski brežijar* (Zagreb: Grafički zavod Hrvatske), 1991.

32 Originalna pjesma nosi latinski naslov DE VITORIA FACTA PER JANUENSES CONTRA VENETOS IN GULFO VENECIANORUM PROPRE YSOLAM SCUURZULE (sic) ANNO M° CCLXXXVIII DIE DOMINICA INTRANTE VII SEPTIMO SETEMBRIS,

va bogatstva istočnog carstva te opetovano zadržavati pozornost čitatelja ili slušatelja – putopisu Marka Pola u potpunosti je uspjelo.

Postojanje brojnih rukopisnih i višejezičnih verzija putopisa, kao i inkunabula, dodatno potkrepljuju opravdanost višestoljetne popularnosti. Povijesne okolnosti onodobne srednjovjekovne korčulanske komune, kao i širega mediteranskog okružja, s naglaskom na središnjoj političkoj, ekonomskoj i društvenoj točki – Veneciji, na specifičan su način utjecale na nastanak djela – na bilježenje Polovih sjećanja u zatvorskoj ćeliji u Genovi. Ne niječući činjenicu kako je sam postav interpretacijskog centra uglavnom lišen izvornih predmeta iz vremena Marka Pola, svoju priču prenosi putem zamjenskih predmeta, kopija, maketa, replika knjiga i zemljopisnih karata, panoa i sugestivnih slika. Sve to, kao i avangardno razmišljanje Tomislava Šole izneseno u eseju iz 1986., iz kojega proizlazi kako „muzeji ne postoje zbog predmeta koji su pohranjeni u njima, nego zbog koncepata koje ti predmeti pomažu prenijeti”²⁷ (Šola, 2003:24), dodatno nas je ohrabrilo u promišljanju izlagačkog koncepta.

Edukativno-zabavni narativ *Centra* lagano koketira s očekivanom znatiželjom posjetitelja, intrigantnim Polovim životopisom i povijesnim činjenicama, unoseći u njih određenu mjeru identifikacije i perspektivu osobne doživljenosti: „Da ste se kojim slučajem sredinom trinaestoga stoljeća rodili u gradu poput Korčule, to bi značilo da ste se rodili u uređenom srednjovjekovnom gradu na otoku koji ima izvrstan prometni položaj, skladan prirodni okoliš, obrambene zidine i kule, trgovce i ulice, zatvor, gradsko vijeće i kneza, te iznimno važan Statut grada i otoka Korčule – knjigu zakona kojim se uređivao ukupni život grada i otoka, a značilo bi i da ste venecijanski podanik. Da ste se, dakle, rodili u takvom gradu, i da ste se htjeli obogatiti, vrlo je vjerojatno kako biste postali – trgovac. I ako biste bili dovoljno poduzetni, mogli ste, trgujući, proputovati i upoznati sav svijet! Da, Marko Polo svoju svjetsku slavu duguje upravo trgovačkom i poduzetničkom duhu i čudesnoj znatiželji koja ga je vodila sve do Dalekog istoka, do ruba onda poznatog svijeta. No, bi li njegovih milijun čuda ikada stiglo do ondašnjih Europljana, željnih uzbudljivih priča da nije bilo pomorske bitke u Korčulanskom arhipelagu, to ne znamo. Bitka između sredozemnih srednjovjekovnih trgovačkih velesila Venecije i Genove pred sam kraj 13. stoljeća, u kojoj je sudjelovao i Marko Polo braneći Korčulu, te okolnosti njegova zarobljavanja omogućile su da njegova sjećanja budu zapisana i postanu *Knjiga čuda svijeta*, jedna od najčitanijih knjiga svih vremena, koja je, među ostalim, utjecala i na velika geografska otkrića tijekom 15. stoljeća.”²⁸

Osnovno obilježje izlagačkoga i komunikacijskog prostora *Interpretacijskog centra Marko Polo* jest podređenost vrlo kompleksnim građevinskim danostima. Uske stube i prolazi koji povezuju dvije nasuprotne zgrade duž iste ulice, međukatovi nejednakih razina, kao i male izložbene dvorane i još manje zidne plohe ograničavajući su

elementi postava, no arhitektonski su uspješno prevladani mnogi izazovi, a opći je dojam posjetitelja pročišćenost i protočnost prostora. Kvalitetna je bila i obnova i očuvanost brojnih izvornih unutarnjih elemenata prostora: niša, dovratnika, nužnika i pila od obrađenoga korčulanskog kamena, kojima bi pravu namjenu i način upotrebe znali samo onodobni stanovnici Korčule, a mi ih samo možemo pretpostavljati. Unutar toga, ponajprije povijesnog stambenog kompleksa zanimljivost su sama po sebi kao očuvani elementi tradicijskoga graditeljstva i života svakodnevice. Nadalje, iznimno atraktivne vanjske vizualne posebnosti ambijenta u užem i širem smislu uvjetno možemo percipirati kao širu sliku postava – do *Centra* se dolazi šetnjom kroz staru gradsku jezgru omeđenu srednjovjekovnim zidinama, živopisnim kamenim uličicama, putem preko glavnog trga nad kojim se nadvisuje pročelje korčulanske gotičke katedrale sv. Marka, a kako smo na početku već naveli, s najviše točke interpretacijskog postava, vidikovca nazvanog *Kula Marka Pola*, pogled se prostire diljem uzmorskog kanala i poluotoka Pelješca. Navedene pojavnosti na doživljajnoj razini dodatno osnažuju osnovnu nit postava o kontekstualizaciji srednjovjekovne Korčule i Marka Pola te se, budući da nam je polazište knjiga, može govoriti o svojevrsnoj uspostavi kronotopa²⁹, odnosno bitne povezanosti kategorija vremena i prostora u službi izražavanja ideje.

Nadalje, u duhu suvremenih promišljanja kulturne geografije i metaforičkih pristupa čitanju krajobraza otvara se put rekonstrukciji memorije prostora. „Sve što proizvodi kultura”, objašnjava Laura Šakaja poststrukturalistički pristup kulturnom proizvodu u svojoj knjizi *Uvod u kulturnu geografiju*³⁰, „poststrukturalizam definira kao tekst u vrlo široku značenju. U tekstove spadaju kulturni artefakti kao što su slike, geografske karte, krajolici, ali i društvene, ekonomske i političke institucije. Pritom tekstovi, smatra se, ne samo odražavaju realnost, nego je i stvaraju” (Šakaja, 2015:144)

Osnovne teme postava – Korčula, Put svile i pomorska bitka 1298.

Izložbene cjeline podijeljene su po katovima. Osnovicu čine tri osnovne teme: *Korčula u vrijeme Marka Pola*; *Putovanja i Put svile te Marko Polo i Bitka pred Korčulom 1298.*, predstavljene tekstovima, crtežima i stiliziranim fotografijama. Izloženi predmeti – preslici rukopisa, inkunabula i knjiga te zemljopisnih karata nabavljali su se od imatelja izvornika, mahom uglednih međunarodnih institucija, uz posebne certifikate i jamstva izvornosti.

Replike najpoznatijih očuvanih prijepisa putopisa Marka Pola poput iluminiranog prijepisa nepoznatog autora iz 1410.–1412., koji se čuva u Francuskoj nacionalnoj knjižnici, te faksimila znamenite inkunabule *Knjiga čuda svijeta* Marka Pola iz 1475. s osobnim bilješkama na njezinim marginama Cristofora Columba, privlače veliko zanimanje posjetitelja. Unutar cjeline kompleksa izvor-

no se nalazio i vrt. I u obnovljenom postavu zadržao je osnovnu namjenu kao mjesto kontemplacije, odmora i osvježanja. Krasi ga stablo masline kao poklon službenoga kineskog izaslanstva te brojne mediteranske ljekovite aromatične biljke poput kadulje, lavande, sljeza, popunca, mravinca, ružmarina, limunske verbene, čuvaruče i raznih vrsta metvice, što je reminiscencija na srednjovjekovne vrtove, mediteransku prehranu i načine liječenja. Dodatno oživljavajući ideju oaze, ali i poruku o važnosti očuvanja okoliša, posjetiteljima je u vrtu omogućen pristup pitkoj vodi, uz ovu napomenu na interpretacijskoj legendi: „Pažljivo koristite vodu – čuvajmo životne resurse.“ Na taj smo način, vrlo suptilno, posjetiteljima nastojali prenijeti ekološko promišljanje i potaknuti ih na eko-kritičko razmišljanje o resursima – vodi, hrani i prostoru kao sveprisutnim i neizbježnim potrebama čovječanstva. U promišljanju oblikovanja vrta i odabiru biljaka posebice nam je bila inspirativna misao Predraga Matvejevića iz *Mediteranskog brežnjara*: „One još rastu uz obale i po otocima, ali ne liječe kao prije i sve manje mirišu na tržnicama Mediterana“³¹ (Matvejević, 1991:67) Iz vrta se posjetitelji stubama spuštaju do najniže prostorije obnovljenog kompleksa u kojoj je najzanimljiviji dio ostatak suhozidne kuće, konzerviran na mjestu nalaza, duž unutrašnjeg zida multimedijske dvorane, te prostor nekadašnje cisterne za vodu, sada isušen i otvoren za posjetitelje.

Posebna je atrakcija postava zbirka predmeta koju su donirale Sylvia i Gaella Gottwald. Riječ je o dvadeset i četiri predmeta umjetničkog obrta visoke kvalitete izrade koje su donatorice izdvojile iz svoje bogate privatne kolekcije upravo za postav *Interpretacijskog centra Marko Polo*. Predmeti figurativno predočuju povijesnu trgovačku rutu duž *Puti svile*, sagledanu u dijakroniji, pa su, neovisno o dataciji nastanka, ručno izrađeni predmeti oblikovani istim alatima i vještinama što su ih baštinici tradicijskih umijeća očuvali tijekom stoljeća. Napravljeni su od istih vrsta materijala, najčešće metala, ružina drva, sedefa i svile, koje su obrtnici nalazili, uzgajali ili stvarali u neposrednom okolišu. Odras su različitih i brojnih etničkih skupina koje su živjele na prostorima duž sedam tisuća kilometara, od Sredozemlja do Dalekog istoka. Postav drugog kata dopunjen je filmovima *Život bubica* i *Proizvodnja stakla u antici*, koje su *Centru* na korištenje ustupili Muzeji i galerije Konavala i Muzej antičkog stakla iz Zadra, dodatno otvarajući prostor sinergiji među muzejskim ustanovama. Taj dio postava posjetitelji doživljavaju izrazito sugestivno i autentično.

Korčulanski akademski kipari zastupljeni u postavu jesu Lujo Lozica, Radoslav Duhović, Ante Radovanović Bjondo i Petar Pallavicini, a nacrt za portret Marka Pola za reljef strojne izrade napravila je Gaella Gottwald. Bista Marka Pola u patiniranom gipsu, rad Ivana Mirkovića iz 1954., iz godine održavanja korčulanske izložbe u povodu 700. obljetnice rođenja Marka Pola, nakon niza godina u muzejskoj čuvaonici, također je našla svoje mjesto u novom postavu.

Uvećane kopije ilustracija Vladimira Kirina iz slikovnice autora Petra Mardesića *Marko Polo* iz 1960. popunjavaju zid duž dvostrukog stubišta trećeg kata.

Na trećem katu izložena je interpretacija bitke pod Korčulom 1298. Maketa galijuna Marka Pola otkupljena je od autora Tonča Gattija, nabavljene su replike hladnog oružja, a reljefom Petra Pallavicinija *Galljoti* i interpretativnim panoima predstavljen je tegoban život na moru. Akademski grafičar Nikola Skokandić autor je stiliziranoga zidnog oslika stihova denovskog autora poznatoga u historiografiji kao Luchetto. Riječ je o srednjovjekovnom piscu o kojemu zasad ne znamo mnogo, ali je njegov tekst važan povijesni izvor za spomenutu bitku, pa tako i za njezinu interpretaciju. Njegovi stihovi kojima je opisao ulazak pobjedničke mornarice u Genovu nakon pobjede nad Venecijom 1298. rijedak su sačuvani autentični iskaz vremena. Pjesma *O pobjedi koju su Genovljani izvojevali nad Mlečanima u Mletačkom zaljevu kod otoka Korčule godine MCCLXXXVIII u nedjelju dana 7. rujna, pod zapovjedništvom gospodina Lambe Dorije*³² izvorno je napisana na denovskom dijalektu, a poblježe ju je istražio te na hrvatski preveo i čitateljima približio jezikoslovac i romanist Žarko Muljačić³³, na poticaj Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i u povodu već spomenutog skupa održanog 1995. u Korčuli.³⁴ S trećeg kata stubama se prilazi vidikovcu. Nakon šetnje kroz postav, a osobito kroz treći kat s opisom bitke, pogled s vidikovca *Kule Marka Pola* na korčulanski arhipelag zasigurno je ispunjen novim značenjima.

Suvenirna ponuda uobičajeno je standardna, a svoju dopadljivost temelji na oblikovanim detaljima s izloženih predmeta, najčešće s motivima iluminacija iz *Knjige čuda svijeta* (Pariz, 1410. – 1412.), koji su aplicirani na torbe, majice, boce za vodu, lepeze, razglednice, rokovnike i olovke. Logo *Interpretacijskog centra Marko Polo*, kao i suvenire, oblikovala je Tonka Lujanac, a isprepletenim stiliziranim motivom zmaja i lava na simboličkoj je razini vješto pomirena činjenica povijesne dominacije Venecije nad Dalmacijom te povezanost Marka Pola s Dalekim istokom.

Zaključak. Prva sezona rada novootvorenog *Interpretacijskog centra Marko Polo* već je pokazala veliki entuzijazam posjetitelja sa svih kontinenata, čemu su se nadali i koji su očekivali već prvi korčulanski kulturni i turistički djelatnici 1950-ih godina. Interpretativna zna-

sl.29. Iz suvenirskog programa Interpretacijskog centra Marko Polo, dizajn Tonka Lujanac.

sl.30. Iz suvenirskog programa Interpretacijskog centra Marko Polo, stilizirani motivi geografskih karata i iluminacija rukopisa, dizajn Tonka Lujanac.

sl.31. Zadovoljni posjetitelji Interpretacijskog centra Marko Polo.

EXISTENTE AMIRATO DOMINO LAMBA DE AURIA (prema: Žarko Muljačić, „Jedna stara genovska pjesma o Bitci pod Korčulom 1298. i njen prijevod na hrvatski“, časopis *Dubrovnik*, Matica hrvatska, 1-2/2000., str. 337-366).

³³ Žarko Muljačić u navedenom članku ovako poblježe opisuje poticaj za prevođenje i poteškoće na koje je nailazio u potrazi i radu na rukopisnoj građi ranijih stoljeća: „Zamoljen od HAZU, preveo sam tu pjesmu, do sada više puta objavljenu u originalu (na genovskom jeziku) i tri puta (jednom djelomično i dvaput u cijelosti) prevedenu na talijanski jezik – drugi cjeloviti prijevod koji se nalazi u tisku dostupan mi je na osnovi teksta što su mi ga ljubazno ustupili suautori prof. dr. Jean Nicholas (Sveučilište u Nici) i dr. Fiorenzo Toso, romanist“ (Muljačić, 2000: 337).

³⁴ *Marko Polo i Istočni Jadran u 13. stoljeću* (Korčula: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i TZ grada Korčule), 1995.

čenja iznimno kompleksnoga stalnog postava, a ujedno pitkih i jednostavnih emotivnih poruka, pronašla su svoj komunikacijski put do posjetitelja različitih iskustava i općih znanja.

Cilj izložbenoga interpretacijskog postava o onodobnoj Korčuli u kontekstu Mediterana i srednjovjekovne Europe i Azije te o najpoznatijemu svjetskom putniku i njegovoj putopisnoj ostavštini nije davanje izravnog odgovora na najčešće pitanje posjetitelja: „Je li se Marko Polo rodio u Korčuli?“, nego poticanje na dublje promišljanje o konkretnom prostoru grada i otoka te o njihovim povijesnim danostima unutar širega zemljopisnog prostora. Priča i putovanje nedvojbeno su inspirativna matrica u koju svi možemo ispisivati osobna značenja i iskustva, s romantičnom aureolom obavijenom oko zbilje, što vjerojatno i jest najprivlačniji element turističke atraktivnosti *Centra* i globalnog fenomena Marka Pola uopće. Ipak, nadamo se kako će, osim turističkog zanimanja, otvaranje *Interpretacijskog centra Marko Polo* potaknuti i na stručna i znanstvena proučavanja te jedinstvene srednjovjekovne rukopisne ostavštine, konteksta njezina bilježenja te utjecaja i činjenice višestoljetne recepcije koja je, barem u Hrvatskoj, nedovoljno istražena, a koja ne gubi na začudnosti, svježini, zanimljivosti i inspirativnosti ni stoljećima nakon nastanka.

LITERATURA

1. Fisković, Igor. Konzervatorski elaborat *Kuća Marka Pola*, Zagreb, srpanj 2014., rukopis, pismohrana Gradskog muzeja Korčula.
2. Herceg, Jakša. *Korčulanin Marko Polo – prvi evropski istraživač Dalekog istoka*. Split: Odbor za proslavu 700-godišnjice Marka Pola, 1954.
3. Klisura, Frano. „Kaštel Marka Pola u Korčuli bit će pristupačan posjetiocima“. *Slobodna Dalmacija*, 1959. Državni arhiv Dubrovnik, Arhivski sabirni centar Korčula – Lastovo – Zbirka preslika, 4333/59.
4. Marco Polo. *Milion*. Naslov originala *Il Milione di Marco Polo*, preveo Borivoj Maksimović. Zagreb: Mladost, Biblioteka putopisa, 1954.
5. Mardešić, Petar. Marko Polo. Slikovnica s ilustracijama Vladimira Kirina. Zagreb: Naša djeca, 1960.
6. Maroević, Ivo. *Uvod u muzeologiju*. Zagreb: Zavod za informacijske studije, 1993.
7. *Marko Polo i Istočni Jadran u 13. stoljeću*, ur. Ivo Padovan. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, 1996.
8. Matvejević, Predrag. *Mediteranski brevijar*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske, 1991.
9. Muljačić, Žarko. *Jedna stara genovska pjesma o Bitci pod Korčulom (1298.) i njen prijevod na hrvatski*. Časopis *Dubrovnik*, Matica hrvatska, 1-2 (2000): 337-366.
10. *Muzeologija* 43/44 (2006/2007), ur. Višnja Zgaga. Zagreb: Muzejski dokumentacijski centar, 2007.
11. *Muzeologija* 48/49 (2011/2012), ur. Višnja Zgaga. Zagreb: Muzejski dokumentacijski centar, 2012.
12. Sardelić, Sani. Autorski tekst iz vodiča u pripremi. Korčula: Gradski muzej Korčula, 2022.
13. Šakaja, Laura. *Uvod u kulturnu geografiju*. Zagreb: Leykam International d.o.o., 2015.
14. Šola, Tomislav. *Eseji o muzejima i njihovoj teoriji. Prema kibernetičkom muzeju*. Zagreb: Hrvatski nacionalni komitet ICOM-a, 2003.

15. Tijardović, Ivo. *Marko Polo*, opera u tri čina, libreto: Vojmil Radan. Zagreb: Udruženje kompozitora Hrvatske, 1960.

INTERNETSKI IZVORI

1. Službene stranice Gradskog muzeja Korčula, <https://www.gradskimuzej-korcula.hr/en/dogadanja-novosti/dogadanja/otvoren-marko-polo-centar.html> (pristupljeno 10. listopada 2023.).
2. Puljiz-Šostik, Željana. „Marco Polo i njegov *Le divisiment dou Monde (Opis svijeta)*: fikcija i fackcija u književnoj historiografiji“ (doktorski rad). Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Zagreb, 2015. https://bib.irb.hr/datoteka/753305.MARCO_POLO_I_NJE_GOV_LE_DIVISIMENT_DOU_MONDE_OPIS_SVIJETA.pdf (pristupljeno 22. svibnja 2022.).
3. Körbler, Iva: „Korčula je dobila centar svjetskog putnika Marka Pola“. *Nacional*, 22. kolovoza 2023. <https://www.nacional.hr/korcula-je-dobila-centar-svjetskog-putnika-marka-pola/> (pristupljeno 22. rujna 2023.).
4. Čoralčić, Lovorka. „Marko Polo i istočni Jadran“. *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, br. 39 (1997): 293-295. <https://hrcak.srce.hr/270261>, prikaz slučaja – osvrt (pristupljeno 6. studenog 2023.).

Primljeno: 8. studenoga 2023.

THE MARCO POLO INTERPRETATION CENTRE – A NEW EXHIBITION ATTRACTION OF KORČULA CITY AND KORČULA CITY MUSEUM

This paper presents the exhibition concept of the newly opened Marco Polo Interpretation Centre in Korčula, a branch of Korčula City Museum, the motivation for its creation and a review of the activities that, from the 1950s on, in the city of Korčula preceded its opening. The inspiring and enigmatic life of Marco Polo and the narratives related to him are a big draw for tourists, with characteristics that are globally attractive. The paper endeavours to explain in detail, after many years of archaeological research and the structural renovation of the Gothic-Renaissance complex within the sensitive fabric of the Korčula old city core, how the interpretive display was structured, as well as how Marco Polo and Korčula are connected. The manuscript legacy of Marco Polo, known under many names, although mostly as *Book of the Marvels of the World* or the *Million* is the core of the permanent display. The exhibition unit is divided approximately into three basic themes: Korčula at the time of Marco Polo; the Travels and the Silk Road; and Marco Polo and the Battle of Korčula in 1298. In accordance with the complex architectural givens of the Gothic-Renaissance complex, the three themes are divided up among the three floors, as well as in the pertaining garden, the basement with the dried-up cistern and an observation point, which is a particular attraction.